

Məktəbli
ensiklopediyası

Yer kürəsi

Kitab Qanun Nəşriyyatı redaksiya
heyəti tərəfindən çapa hazırlanıb.

YER KÜRƏSİ

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 32 səh.

Yaş qrupu: 8-12

Ölçü: 165x235 mm

Cild: qalın

Çapa imzalandı: 07.05.2024

Korrektor: Elsevər Muradov

Texniki redaktor: Asifə Əfəndiyeva

Mətn dizaynı: Rəhilə Şamilqızı

Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Qanun Nəşriyyatı

İstanbul Copyright Awards-ın qalibi

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212-42-37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

[www.fb.com/Qanunpublishing](https://www.facebook.com/Qanunpublishing)

www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-38-119-1

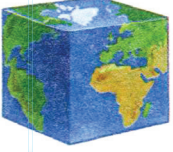
© Qanun Nəşriyyatı, 2024

Mündəricat

- 4 Yer kürə şəklindədir, yoxsa bu, heç də belə deyil?
- 5 Yer kürəsi nədən ibarətdir?
- 6 Yer kürəsinin yaşı nə qədərdir?
- 7 Yer kürəsi çoxmu dəyişib?
- 8 Səma nə qədər uzaqdadır?
- 8 “İstixana effekti” nə deməkdir?
- 10 Buludlar nədən ibarətdir?
- 10 Yağış necə əmələ gəlir?
- 11 Qar necə əmələ gəlir?
- 12 Çaylar öz başlanğıcını haradan götürür?
- 12 Çayın döngəsi nə deməkdir?
- 13 Çaylar harada bitir?
- 14 Okean doğrudan da böyükdür?
- 15 Ən böyük okean hansıdır?
- 15 Okeanlar dənizlərdən nə ilə fərqlənir?
- 16 Mələklər, təlxəklər və tutuquşular harada yaşayır?
- 17 Mərcan adaları nədir?
- 17 Ən böyük sualtı qayalıq harada yerləşir?
- 18 Yağışlı meşələr nədir?
- 18 Tropik meşələr harada əmələ gəlir?
- 19 Yer kürəsində ən böyük meşə hansıdır?
- 20 Qütblərdə maraqlı nələr var?
- 20 Yer kürəsində ən soyuq yer haradır?
- 21 Ağ ayılar harada yaşayır?
- 22 Səhra nədir?
- 22 Səhrada həmişə istidirmi?
- 23 Bütün səhralar qumluqdur?
- 24 Ən böyük səhra hansıdır?
- 26 Oazis nədir?
- 27 Nə vaxt vadidə su olur?
- 27 İlğım nədir?
- 28 Dağlar təpələrdən nə ilə fərqlənir?
- 29 Dağlar kosmosdan görünürmü?
- 30 Yer kürəsində ən hündür dağ hansıdır?
- 32 Buzlaqlarda mağaralar necə əmələ gəlir?

Yer kürə şəklindədir, yoxsa bu, heç də belə deyil?

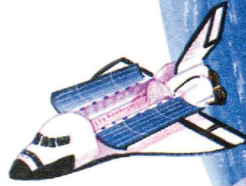

Kosmosdan müşahidə edən kosmonavtlara Yer kürəsi nəhəng bir kürə kimi görünür. Ancaq bizim planetimiz ideal kürə şəklində deyil: aşağıdan və yuxarıdan sıxılmış top kimi qütblərdən bir qədər basıqdır.

- Yer kürəsinin "belinin" – ekvatorun uzunluğu 40 min 075 kilometrdir. Bu məsafəni piyada qət etmək üçün dayanmadan bir ildən çox yol getmək lazımdır!

- Kosmosdan Yer kürəsi mavi rəngdə görünür. Çünki onun səthinin az qala dördü üçü dənizlər və okeanlarla örtülüdür.

Yer kürəsinin qabığı – bizim ayağımızın altında olan dağ süxurları.

Mantiya – dağ süxurlarının qalın qatı. Bu qatın temperaturu çox yüksəkdir, buna görə də bəzi süxurlar əriyir.

- Yer kürəsinin nüvəsi sıx dağ süxurlarından ibarətdir. Daxili nüvə ərimiş metaldan ibarətdir, xarici nüvə isə möhkəm olaraq qalır.

- Yer kürəsinin lap mərkəzi çox istidir – Selsi ilə 5 min dərəcədən yuxarıdır.

Yer kürəsi nədən ibarətdir?

Yer kürəsi bir neçə qat dağ süxurundan və metal nüvədən ibarətdir. Bəzi qatlar möhkəmdir, bəziləri isə planetin daxilindəki yüksək temperatur nəticəsində əriyərək uzanmış yapışqan kimidir.

- Yer səthinin qabığı dəniz başlayanda bitmir, suyun altı ilə davam edir.

